

Budavári Hírmondó

Budavári Evangélikus Egyházközség Hírlevele

XVII. évfolyam 2012/1. szám **Böjt-Húsvét**

„A Krisztus szenvedésének legfőbb haszna ugyanis abban mutatkozik meg, hogy önismeretre juttat. Elborzaszt önmagadtól, és összetör. Ha ezt még nem élted át, akkor a Krisztus szenvedése még nincs a javadra.”

Luther Márton: Hogyan szemléljük Krisztus szenvedését?

Böjti bűnbánat

A lila szín jól kifejezi a böjti időszak bűnbánati tartalmát. A böjttel kapcsolatos hagyományok elsősorban a katolikus egyházban közismertek. Evangélikusként – talán a rosszul felfogott protestálás jegyében – gyakran a kísértéssel élünk együtt, hogy egy régi vallási szokást a tagadás felől szemlélünk. Mi nem böjtölünk, azaz jó lelkiismerettel eszünk húst pénteken is. Ez a negatív megközelítés élteti vallásosságunkat? Jó esetben tudunk idézni valamely reformátori hitvallásból annak illusztrálására, hogy protestáns eleink miként mutattak rá a középkori egyház böjttel kapcsolatos hamis gyakorlatára. Egyebek mellett ilyen mondatok hangozhatnak el: „Azok az emberi hagyományok, amelyeket Isten engesztelésére, a kegyelem kiérdemlésére és a bűnökért elégtételül rendelt el, ellentétben vannak az evangéliummal és a hitről szóló tanítással. Ezért az olyan fogadalmak, ételekre és napokra vonatkozó hagyományok stb., amelyeket a kegyelem kiérdemlésére, valamint a bűnökért adott elégtételképpen hoztak szokásba, haszontalanok, és ellenkeznek az evangéliummal.” (Ágostai Hitvallás, XV. cikk).

A reformátorok a középkori egyház azon hamis, érdemszerző gyakorlatával vitáznak, amely mögött kitapintható az ószövetségi zsidóság (és számos más vallás) böjt-felfogása is. Tudjuk, hogy Jézus ebben az összefüggésben is kemény szavakkal illette a képmutató magatartást: „Amikor pedig böjtöltök, ne nézzetek komoran, mint a képmutatók, akik eltorzítják arcukat, hogy lássák az emberek böjtölésüket. Bizony, mondom nektek, megkapták jutalmukat. Amikor pedig böjtölsz, kend meg a fejedet, és mosd meg az arcodat, hogy böjtölésedet ne az emberek lássák, hanem Atyád, aki rejtve van; és Atyád, aki látja, ami titokban történik, megfizet neked.” (Mt 6,16-18).

Jézus tehát korántsem a böjtöt magát, hanem az azzal kapcsolatos visszásságokat ítéli el. Mi is volt eredetileg a böjt? A teljes vagy részleges tartózkodás ételtől, italtól, esetleg a házastársi érintkezéstől. A mai fordítások általában úgy fordítják a próféták ezzel kapcsolatos szavát, hogy ilyenkor az ember „a lelket gyötri” (Ézs 58,5). A héber kifejezés képies tartalmát azonban jobban visszaadja ez a megfogalmazás: ilyenkor „meghajlik a lélek”. E megalázkodás általában összekapcsolódik az Istenhez forduló imádsággal, és különösen nehéz időszakokra, például halálesetre (1 Sám 31,13) vagy kinyilatkoztatásra váró élethelyzetre (2 Móz 34,28) érvényes. Jézus sem magát a böjtöt, hanem a képmutató gyakorlatot ostromozta. Küldetésére ő

maga is böjttel készült (Mt 4,2). A böjtölés nem volt idegen sem Pál apostoltól (2 Kor 11,27), sem általában az őskereszténységtől (Csel 13,2). A negyven napos böjti idő elsősorban Jézus pusztai tartózkodására, a gyakori pénteki böjtnap pedig az ő nagypénteki szenvedésére utal.

Milyen lehet a XXI. század evangélikus keresztényeinek a böjtje? A fentiekből kiderült már, hogy távol kell, hogy álljon tőlünk mind az érdemszerzés szándéka, mind pedig a képmutatás. Láttuk, hogy az esetleges lemondás, valamitől való tartózkodás csakis eszköz lehet. Adott esetben, ha az a célhoz közelebb visz, élhetünk új eszközökkel is. Példának okáért nemcsak a hústól, hanem az alkoholtól vagy a kávétól is tartózkodhatunk ilyenkor. Vagy a csokoládétól. Mindennek nemcsak az egyénre lehet jótékony hatása, hanem hozzáegíthet fogyasztási szokásaink radikális újragondolásához is. Más szóval társadalmi kihatása is lehet. A jőzanság új stílusának kialakítására buzdítom az embereket.

Elhatározhatjuk azt is, hogy a böjti időszakban nem nézünk televíziót. Eleinte talán szokatlan lesz, hogy politikusok nem ordibálnak a lakásunkban, háziaszornynak öltözött statiszták sem fognak kéjes hangok kíséretében varázslatos tisztítószereket ajánlgatni nekünk. Nagyságrenddel kevesebb obszcén kifejezés férkőzik be gyermekeink tudatába, és egyetlen széttrancsírozott testű temetetlen halott sem fog feküdni a nappalinkban. Rá fogunk viszont jönni, hogy az így felszabaduló időt milyen hasznosan tölthetjük: olvasással, beszélgetéssel, családi együttléttel.

Számos országban – Németországban, Ausztriában – sajátos böjti lehetőségre hívják fel híveik figyelmét az egyházak, katolikusok és evangélikusok egyaránt. Ez az úgynevezett autóböjt. Kéri, hogy az emberek negyven napon át – vagy legalábbis lehetőség szerint – hagyják otthon autójukat. Ezzel lélegzetvételnyi szünethez jut a környezet, és talán az emberek is többet mozognak. (Persze lehet mondani, hogy ehhez megfelelő körülményeket is kell teremteni, és hogy e közlekedési forma neve ténylegesen ne tömeg-, hanem közösségi közlekedés legyen.)

Megfontolásra méltó javaslatok. Persze attól is óvakodni kell, hogy a jó ötletek, újszerű formák öncélúvá, sőt bálványá legyenek. Az Istennel való közvetlen kapcsolatot, a belső szobába vonulást semmivel nem lehet kiváltani.

Dr. Fabiny Tamás

Túrmezei Erzsébet (1912-2000)

Túrmezei Erzsébet testvér élete kettős százból fonódott össze. Az egyik: Krisztus követésére oda-szánt szolgálata, a másik pedig költés-zete. A szolgáló élet mellett így döntött:

„Uram! Akaratomdat akarom.” „Ars ancillae Domini”-nek (az ÚR szolgáló leánya – a diakonisszák elnevezése volt) nevezhetnénk ezt a vallomását, mellé téve „Ars poeticáját,” amit egyik versében így fogalmazott meg:

*Úr Jézus, tudod: nem érdemes írni,
csak, hogy a rímek muzsikáljanak.
Olyan dalokat ébressz, hogy a lelkek
Tehozzád közelebb találjanak!*

Belák Erzsébet 1912. február 14-én született Tamásiban, ahol édesapja vaskereskedő volt. Édesanyja Korenika Anna. Gyermekkoráról boldogan írta:

*Engem simogattak, szerettek.
Mentő, meleg fény hullt már annyi rám.*

Szülei négy kis gyermeküket veszítették el. Ezután született két bátyja, Sándor és János, akik felnövekedve lelkészi szolgálatba álltak. Erzsébet-testvér az elemi iskola 4. osztályát Tamásiban végezte el. Ezután szülei Sopronba költöztek, így ő is ott folytatta tanulmányait. Érettségi után a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen szerzett magyar-német szakos tanári diplomát. Még egyetemi évei alatt kapcsolatba került a Fébé evangélikus diakonissza egyesület szolgálatával, ami megerősítette hitében, és ahol elhívást kapott, hogy diakonisszaként egész életét az Úr szolgálatának szentelje.

*Felvettem a szürke ruhát,
s amíg dobog a szívem,
amíg érez,
amíg hajam színvesztett fehér lesz,
amíg csak tart az utam idelelni,
viselem.*

Ebben az időben a diakonissza egyesület budapesti leányotthonában lakott, és segített az ott lakó diákoknak a tanulásban, mellettük állt napi problémáikban és hitük kérdéseiben is. Nyaranta pedig a Fébé piliscsabai telepén vett részt a csendesnap szolgálatokban. Mint próbatestvér a pesterzsébeti, majd a szarvasi gyülekezetben szolgált. 1938-ban testvéreivel együtt felvették édesanyjuk előnevét, így első verseskötete már Túrmezei Erzsébet néven jelent meg.

1941-ben kapott megbízást, hogy a Fébé egyesület keretében szervezzen egy leány-népfőiskolát, és legyen annak vezetője. Nehéz szívvel hagyta ott a szarvasi gyülekezetet, mégis örömmel vállalta el új szolgálatát. A második világháború tragikus évei után 1945. augusztus 5-én, 34 diakonissza testvérrel együtt, Raffay Sándor püspök szentelte fel ezzel az igével: „Az Urat, a Krisztust tartásotok szentnek szívetekben, aki számon kéri tőletek a bennetek élő reménységet!” (1Pt 3, 15).

A Fébé egyre jobban kiterjedő munkája Erzsébet testvér számára is sok lehetőséget nyújtott. Hat év hűséges szolgálata következett a leány-népfőiskolában, az anyaházi testvérek között, számos gyülekezetben, és közben egymás után jelentek meg verseskötetei. Ezek hatása szinte felmérhetetlen, hiszen egyházi körökben, és nem csak az evangélikusoknál, a legtöbbet idézett költő, „Jézus Krisztus igaz poétája” volt. Versei németül és finnül is megjelentek.

1951 azonban Túrmezei Erzsébet gazdagon szolgáló életében is tragikus fordulatot jelentett. Az ország sorsa és a Fébé egyesület szolgálata is sötét alagútba érkezett, amelynek végét senki sem látta, de mindenki remélte. A kommunista párt-állam önkénye a diakonissza egyesületet is feloszlatta. Az alagút sötétségében, kilátástalanságában a testvéreknek el kellett hagyni az anyaházat, és le kellett vetniük a diakonissza-ruhát. A kényszerű távozás után Erzsébet testvér a balassagyarmati evangélikus szeretetotthonba költözött, ahol mély együttérzéssel látta el az otthonvezetői feladatot. Szabó József püspök segítségével a város gyülekezetében is kapott szolgálati lehetőséget. Az irodai munka mellett alkalmanként istentiszteletet tartott, kerékpáron járt ki az ipolyszögi és patvarci szórványokba is. Vasárnapi iskolát vezetett, és szobájában gyerekeket németre tanított. Ebben az időben írt versei nem kerülhettek kiadásra, titokban terjedtek kézről-kézre.

1975-ben a gyülekezet vezetősége, állami nyomásra, megalkuvó módon „azonnali hatállyal” elbocsátotta. A szeretetotthont is el kellett hagynia. Egy régi tanítványa, Gubek Mária fogadta be ideiglenesen csömöri otthonába. Csak két és fél év elmúltával, 1978-ban kaptott helyet a budapesti Mandák Mária evangélikus szeretetotthonban, ahol méltatlan körülmények között egyedül élt kis szobájában.

Ekkor már sokféle szolgálatra nyílt lehetősége. Németből evangéliumi könyveket fordított, részt vett az új énekeskönyv szerkesztő bizottsági ülésein, evangélikus gyülekezetek hívása mellett református, katolikus, metodista és baptista gyülekezetekben is szolgált, s továbbra is jelentek meg verseskötetei és műfordításai. Ebben az időben már az „alagút” sötétjéből lassan látni lehetett a derengő világozást, de a „vonat” csak 1989-ben futott ki a fényre, és így a politikai életben is lehetőség nyílt az újrakezdésre. Ez tette lehetővé a Fébé történetében az újraindulást.

1990. vízkereszt ünnepén a feltornyosuló akadályok okozta megtorpanásból Csapó Margit testvér segítette tovább, aki a bibliaolvasó útmutató napi igéjére hivatkozott: „*Félretéve minden akadályt és a megkönyörítő bünt, kitartással fussuk meg az előttünk lévő küzdő teret.*” (Zsid 12,1). Az öregség akadályát kellett félretenni, hogy az Úr segítségével folytathassák a szolgálatot. A szemafornak erre a zöld jelzésére indult tovább a Fébé. A diakonisszák testvéri közössége ekkor Erzsébet testvért kérte meg a főnökkasszonyi feladatok ellátására. Új anyaház kialakítására az egyháztól visszakapott Hűvösvölgyi út 193. számú ingatlanban kínálkozott lehetőség, ez lett a diakonisszák új otthona. Erzsébet testvér 1996-ban költözött be 11 testvérral együtt az új anyaházba.

A 90-es évek elején, az újrainduláskor, meglepő és hálára indító csodák közben, a főnökkasszonyi teendők mégis mérhetetlen sok gondot és feladatot jelentettek. Munkájában azonban hűségesen és fáradhatatlanul állt mellette dr. Fabiny Tibor egyháztörténész professzor a hazai és külföldi egyházi kapcsolatok kiépítésével, közösség-építő közvetlenségével, szíve melegével. Erzsébet testvér külföldről érkezett segítőtársa volt Gertrud Heublein, Bad-Kreuznach-i főnök-asszony, aki szervező munkával és anyagi támogatással segítette. A sokszor átláthatatlan és nehéz jogi kérdésekben dr. Pöcze Tibor ügyvéd, az építkezések gondjaiban pedig Honos János építészmérnök (*mindketten gyülekezetünk presbiteri voltak – szerk.*) volt segítőtársa.

Erzsébet testvér élete során alázatosan fogadta azt a sok mellőzést, amiben része volt. Ám örülhetett annak, hogy Balassagyarmat és Budapest-Józsefváros is díszpolgári kitüntetésben részesítette. Örömmel töltötte el az is, hogy Anna-Maija Raitilla finn költővel együtt a Huszár Gál könyvesbolt szervezésében költői estet tartottak.

A 90. életéhez közeledve egyre romló egészségi állapota miatt többször volt kórházban, több műtéten is átesett. 2000. május 22-én érkezett el Erzsébet testvér életének utolsó földi napja. Végakarata szerint a csömöri sírkertben volt a temetése. Több százan álltak körül a feltámadás reménységével koporsóját. Zászkaliczky Pál, a Fébé lelkésze igehirdetésében többek között ezeket mondta: „Túrmezei Erzsébet Istenben hívő, Krisztus-követő költő volt. Olyan valaki szolt és szól még hosszú évtizedekig hozzánk, aki nemcsak megértette Isten szavát, Krisztus evangéliumát, de verseivel erről bizonyágot is tett. Versei bizonyágtételek, igehirdetések, hitet sugárzó, hitet ébresztő és elmélyítő prédikációk.”

Madocsai Miklós
2012. február 18-án tartott
megemlékezésen elhangzott előadásának
jelentősen rövidített változata

Túrmezei Erzsébet

A néma vád

Holdfényes éjjel. Halvány Krisztus-arc.
Rajt szívet-tépő, szelíd fájdalom.
A várost nézi... és Őt nézem én
hónapok óta... hűvös hajnalon,
ha ébredek és hideg éjszakán,
a nap zajának hogyha vége lett.
Mert itt sugárzik sápadt-csendesen
szobám falán... s az életem felett.

Sokszor szíven talált a néma vád,
s hitetlenül harcoltam ellene.
„Tudom, hogy miattam vagy szomorú.
Tudom, Uram, hogy másképp kellene.
Valahol mélyen elszakadt a húr.
Nem zengi tisztán a Te éneked.
De a szakadt húr felujjong-e még,
ha fájó könnyed reápergeted?
Könnyed nyomán megzendül-e megint
a magasságokat mérő zene?”
Sokszor szíven talált a néma vád.
„Tudom, Uram, hogy másképp kellene.”

Holdfényes éjjel. Halvány Krisztus-arc,
Te, aki láttad minden harcomat,
nézd, ezen a nagyheti éjszakán
feléd fordítom könnyes arcomat:
ma én is sírtam a város felett.
Ma megéreztem, most is érzem,
mi fáj, amikor durván ellökik
a segíteni kinyújtott kezem.
Micsoda sajduló seb a szíven
a visszautasított szeretet!
És most leroskaszt az a néma vád.
Én, én szereztem ilyen sebeket!
Hisz a Te kezéd győzelmet kínált,
új, zengőbb hűrt a régi, nyútt helyett.
Nem vettem észre. Meg se láttalak,
és újra reggel, újra este lett
és újra este... holdas... hangtalan...
Szemed virraszt és a városra néz.
A visszautasított szeretet
nagyon, kimondhatatlanul nehéz!

Ó, az a város! És ó, az a szív!
Néz, néz szomorú váddal a szemed.
És lábaidhoz összetörve hull
Te megsiratott Jeruzsálemed.

TISZTÚJÍTÁS

A 2011. november 8-án megtartott, közgyűlésként is meghirdetett képviselőtestületi ülés a tisztújítási feladatok elvégzésére az alábbi 5 tagú **Jelölőbizottságot** választotta: Balicza Gábor, Bencéné Szabó Márta, Madas Zsuzsanna, Dr. Stúr Dénes és Dr. Táborszky László. A jelölőbizottság az aznapi alakuló ülésén Dr. Stúr Dénest bízta meg az elnöki feladatok ellátásával.

Az egyházközségi tagok által történő jelölések megkönnyítésére a templomban jelölőlaponkat, valamint a kitöltött lapok számára gyűjtődobozt helyeztünk el. A lelkészek az istentiszteleti hirdetésekben hívták fel a hívek figyelmét a jelölések megtételére. A jelölőbizottság 2012. január 17-én bontotta fel a jelöléseket tartalmazó urnát, melyben 47 kitöltött jelölőlapon volt.

E lapok összesítése alapján az alábbi jelölések történtek: felügyelő – 7 jelölt, másodfelügyelő – 3 jelölt, gondnok – 5 jelölt, jogtanácsos – 3 jelölt, jegyző – 5 jelölt, számvéviszéki elnök – 3 jelölt, presbiter – 78 jelölt és képviselőtestületi tag – 123 jelölt. Egy-egy személy több tisztségre is kapott jelölést. Első lépésként töröltük a jelöltek közül azokat, akik egyházi szempontból nem felelnek meg a feltételeknek (nagykorú, konfirmált evangélikus, a gyülekezetet anyagilag is támogató, 70 éven aluli). A jelölteket írásban értesítettük arról, hogy milyen tisztségre vagy tisztségekre kaptak jelölést. Akikkel lehetett, e-mailben vettük fel a kapcsolatot, a többiek levélben értesítettük. Mivel a jelölés elfogadásáról írásban kell nyilatkozni, kértük annak megtételét. E célból 56 e-mailt és 8 levelet küldött ki a Lelkészi Hivatal, melyekre 42, illetve 3 válasz érkezett. Köszönet a hivatal munkatársának az ügyintézésért.

A jelölteket január 29-re a kápolnába testvéri összejövetelre hívtuk, melyen nagyon szép számmal jelentek meg. A továbbiakban azokat, akik valamilyen okból kifolyólag nem válaszoltak, személyesen keressük meg, majd a válaszok figyelembe vételével állítjuk össze a jelöltlistát.

2012. február 4.

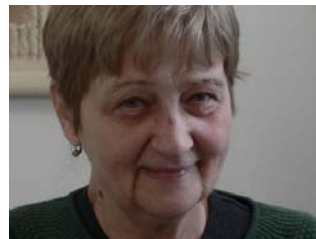
Dr. Stúr Dénes

Keresse gyülekezetünket az iWiW és a Facebook közösségi portálokon is!

ÖRSÉGVÁLTÁS

2012 nem csak a tisztújítás éve. A Lelkészi Hivatalban is változások elé nézünk.

Dr. Jász Klára 1996. október 1-jétől dolgozik az egyházközségben gazdasági vezetőként. Rá hárult az egyházközségi pénzkézelés ügye, a könyvelést pedig testvérel, Mártával végezte. Ugyancsak ők végezték a Budavári Evangélikus Gyülekezet Alapítványi könyvelését is.

Hogyan kerültél a gyülekezet alkalmazásába?

Gyermekkorunk óta a gyülekezet tagjai vagyunk. Testvéreimmal együtt a Torockó térre, majd a Budagyöngyéhez kötődünk. A '90-es évek elejétől a gyülekezet presbitere lettem, a Kereskedelmi és Vendéglátó Főiskolán tanítottam, 1995-ben mentem nyugdíjba. Amikor dr. Deák Andrásné, a gyülekezet korábbi gazdasági vezetője nyugdíjba ment, engem kértek fel erre a feladatra. Ő tanított be, fél éven keresztül együtt dolgoztunk.

Mi volt kedves neked ebben a munkában?

Bármilyen furcsa, azt, hogy effektív pénzzel dolgozzam (számlolás, kezelés, rolnizás) sohasem szerettem, a gazdálkodással együtt járó adminisztratív feladatok jobban lekötöttek. Korábban is hozzászóltam ahhoz, hogy emberekkel foglalkozom, itt is jó volt az, hogy sok emberrel találkoztam és kerültem kapcsolatba. Nagyon élveztem azt a békességet, amely a Lelkészi Hivatalra jellemző, és azt, hogy a sokféle nehéz feladat ellenére szeretet és megértés van.

Mi volt a munkád érdekessége?

Elsősorban az, hogy beleláthattam a gyülekezet gazdálkodásába, tudtam, hogy mennyien viselik a gyülekezet terhét, és milyen felelősen kell ezekkel az adományokkal foglalkozni.

Most a jogszabályi változásokat, az egyre bonyolultabbá váló bevallásokat és nyilvántartásokat látva úgy döntöttél, hogy az idei tisztújításkor leteszed ezt a felelős kötelezettséget. Mi lesz a folytatás?

Egyrészt szeretnék bekapcsolódni valamelyik bibliakör közösségébe, másrészt megígértem, hogy amiben tudok, továbbra is segítek utódomnak, s ha szükség van rám, szívesen vállalok vasárnapi ügyeletet.

Mi volt a vezérigéd?

Édesanyám konfirmációi igéje kapcsán sokszor mondta nekem, hogy „éljétek békességben”. Ez határozta meg a gondolkodásomat, és még ha nem is sikerült mindig, erre törekedtem.

Dr. Jász Klára helyét Kövesy Emese, eddigi irodavezető tölti most be. Emese 2002 januárjában kezdte el a munkát a Lelkészi Hivatalban. Akkor pályázaton hirdettük meg az állást, s bár

ő nem volt az Egyházközség tagja, képességei és helyzete miatt őt választottuk irodavezetőnek. E tíz év alatt mindenki, aki kapcsolatba került vele, tapasztalhatta, hogy helyesen döntöttünk. Az irodavezetői feladatok mellett időközben egyre több gazdasági jellegű is hátrult rá. Közben képzéseken és tanfolyamokon vett részt. 2011-től ő könyvelte az egyházközségi számlákat a Libra-rendszerben. Január 1-jétől folyamatosan veszi át a gazdasági vezetői feladatokat Dr. Jász Klárától.

Miért szeretsz itt dolgozni?

Az egyházi, gyülekezeti munkahely családbarát. Itt sokkal több rugalmasságot tapasztaltam, s a munkatársak tekintettel vannak egymásra, pl. ha családi elintéznivalójuk vagy problémájuk van. Három gyermek édesanyjaként ezt nagyon nagy pozitívumnak érzem.

Mi volt legkedvesebb területe a munkádnak?

Szeretem a pályázatírást. Mindig izgalmas feladat egy új terv elkészítése, és azt gondoltam, hogy mivel ez gazdasági feladat is, ezt tovább végzem majd. Az elmúlt évben a gyülekezetünk egy önkéntese, Muskovicsné Márta volt a pályázatfigyelő, aki sokat segített jó pályázatok megtalálásában. De szeretem a szervezőmunkát is, egy-egy kirándulás, vagy tábor előtt szívesen végeztem el az előkészítési feladatokat, és a résztvevőkkel való kapcsolattartás a kedvesebb teendőim közé tartozott.

Milyennek látod a január 1. óta vállalt feladatokat?

Messziről sokkal egyszerűbbnek látszott. Igyekszem a számítógép adta lehetőségeket a munkám könnyítésére felhasználni, s ezzel a papírmunkát redukálni. Jó, hogy van egy átmeneti időszak, amelyben még Klári a tapasztalatait megosztja velem.

Mi az életed vagy munkád meghatározó igéje?

Lukács evangéliumából nagyon szeretem Jézusnak azt a szavát, amelyben azt mondja: Akinek sokat adtak, attól sokat kívánnak, és akire sokat bíztak, attól többet kérnek számon. Ez határozza meg munkámat, szolgáltatomat.

Jász Gyöngyi 1996 szeptemberében került a Lelkészi Hivatalba. Akkor ment nyugdíjba mint műszaki tanár. Feladata az irodai adminisztráció segítése volt: a gyülekezeti szolgálati napló és

az anyakönyvek vezetése, névsorok nyilvántartása, a keresztelői és esküvői emléklapok megírása, a különféle jubilálók (konfirmandusok, házassági évfordulót ünneplők) kikeresése és értesítése.

Ezek közül mit szerettél a legjobban?

Az anyakönyvvezetést, hisz olyan megtisztelő érzés, amikor a 1944-től vezetett budavári anyakönyvekben lapozgathat és írhat az ember. Szembesül a múlttal és látja jelent. Az emléklapok megírását is szerettem.

S valóban sok megkeresztelt, konfirmandus vagy házaspár csodálhatta meg az emléklapokon Gyöngyi gyöngy betűit. Mi volt nehéz eben a munkában?

Igazából semmi sem okozott nehézséget, mindent örömmel végeztem.

Mit vállalsz majd a gyülekezetben miután a hivatalos foglalkoztatásod márciusban véget ér?

Továbbra is szívesen vezetem önkéntesként a gyülekezeti anyakönyveket. Az nem megterhelő munka, hetente egyszer egy-két órában megvalósítható, és azzal is tudom tovább segíteni szeretett gyülekezetemet.

Angler Mónika 2012. január 2-től lett irodavezetője gyülekezetünknek. Három gyermek édesanyja, külkereskedelmi végzettséggel rendelkezik, és ismerkedik – egyelőre próba-időben, 4 órás beosztással – a feladattal.

Hogy érzed magad itt?

Köszönöm, jól! Nem idegenek közé jöttem, kedves ismerősök a munkatársak, s bár nagy változás volt ez az életemben, mégis már úgy érzem, otthon vagyok itt a gyülekezetben. Az első napokban volt bennem egy kis félsz, de az ismerős közeg miatt hamar elmúlt.

Te veszed át Kövesy Emesétől az irodavezetést. Mik az első tapasztalataid?

Meg kell tanulnom az egészen más jellegű munkát. Meg kell szoknom az egyházi terminológiát, az ügymeneteket, az adminisztrációs szabályokat, de ez egyáltalán nem okoz nehézséget. Belecsöppentem a mély vízbe azzal, hogy az első feladatom a tisztújítással volt kapcsolatos. Sok név, sok cím. Izgalmas kihívás.

Igaz, még a munkafeltételeid (íróasztal-számítógép) sem voltak eddig teljesen biztosítva... Hogyan fogadta a családod, hogy munkába állsz?

A gyermekeim pozitívan fogadták, igaz azzal, hogy négy órás a feladat, mire az iskolából megérkeznek, a legtöbbször már otthon vagyok. Azt mindenképpen jó volt az első időkben is megtapasztalni, hogy családbarát munkahely a Budavári gyülekezet.

Hogyan foglalnád össze hitvallásodat?

A 90. zsoltár szava nagyon közel áll hozzám: „Taníts minket úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk!” (Zsolt 90,12).

Hálásak vagyunk Istennek, hogy a testvéri közösségben mindig áldásait tapasztalhattuk a munkatársainkon keresztül is.

Bence Imre

E s e m é n y n a p t á r

2012. BÖJT - HÚSVÉT

Február 26. vasárnap

Böjt 1. vasárnapja – Invocavit

Istentiszteletek a szokott rendben
 11.00 – Az úrvacsorai istentisztelet után
 közös kávézás a kápolnában
 18.00 – Böjti vesperás – zsoltárénekes istentisztelet

Március 3. szombat
Budai Zarándoklat
 a Pesti Egyházmegye szervezésében

Március 4. vasárnap

Böjt 2. vasárnapja – Reminiscere

Istentiszteletek a szokott rendben
 16.00 – Családos délután – kisgyermekes családok
 együttléte, ún. totyogók istentisztelete

Március 6. kedd

18.00 – Bibliaóra
 19.00 – Presbiteri gyűlés
 A tisztújítás előtti utolsó presbiteri gyűlés –
 hálaadás a közös szolgálatért.

Március 11. vasárnap

Böjt 3. vasárnapja – Oculi

Istentiszteletek a szokott rendben
 16.00 – Szeretevendégség
 Téma: *Tisztújításra készülünk: tisztségviselő-
 és presbiterjelöltek bemutatkozása.*
 18.00 – Ifjúsági-zenés istentisztelet
 19.00 – Fészekrakó kör – a fiatal házások és
 házasságra készülő fiatalok alkalmá
 Téma: *Hányan férnek a bárkába? Beszélgetés
 a gyermekvállalásról.*

Március 15. csütörtök

Nemzeti ünnep

9.00 – Ünnepi istentisztelet

Március 18. vasárnap

Böjt 4. vasárnapja – Laetare

Istentiszteletek a szokott rendben
 19.00 – Férfikör
 Téma: *Felkészülés egy váltásra – Mitől férfi
 egy férfi?*
 Vezeti: *dr. Joób Máté* lelkész

Március 22. csütörtök

19.30 – Házaskör
 Téma: *Mi segít a kríziskezelésben?*

Március 23-25. péntek-vasárnap
Mélyebb lelkiség – elevenebb gyülekezet
 címmel gyülekezeti hétvégét tartunk
Piliscabán, a Béthel Missziói Központban.
 Jelentkezés: március 18-ig a Lelkészi Hivatalban.
 Áhítatok, előadás a spiritualitásról, ismerkedés a
 tisztújításra jelölt testvérekkel.

Március 25. vasárnap

Böjt 5. vasárnapja – Judica

Istentiszteletek a szokott rendben
 11.00 – Az úrvacsorai istentisztelet után
 közös kávézás a kápolnában.

Március 31. szombat

9.00 – Országos hittanverseny – egyházmegyei
 forduló Budaörsön
 16.00 – Egyházközségi közgyűlés
 Témák: 1. Tisztújítás a gyülekezetben. Tisztségviselők,
 presbiterek és képviselőtestületi tagok, egy-
 házmegyei küldöttek megválasztása.
 2. Lelkészi és felügyelői jelentés a 2011. évről
*A közgyűlés tagjai azok, akik a választói névjegyzék-
 ben szerepelnek. A választói névjegyzék megtekinthet-
 ő a Lelkészi Hivatalban 2012. március 10-től!*

Április 1. vasárnap

Virágvasárnap – Palmarum

Istentiszteletek a szokott rendben
 11.00 – A megválasztott tisztségviselők és testületek
 ünnepélyes beiktatása, tiszteletbeli
 presbiterek köszöntése
 16.00 – Családos délután – kisgyermekes családok
 együttléte, ún. totyogók istentisztelete.

Április 2-5. hétfő – csütörtök

Nagyheti igehirdetés sorozat
Halálos szeretet
 címmel igét hirdet *Balicza Iván*, lelkész
Nagycsütörtökön, az Úrvacsora szereztesési
 ünnepén a lábmosás liturgiáját is felelevenítjük.
Schutz kórus szolgálatá

Április 6.

Nagypéntek

9.00 – Úrvacsorai istentisztelet a templomban
 9.00 – Úrvacsorai istentisztelet Budagyöngyén
 11.00 – Úrvacsorai istentisztelet a templomban
 18.00 – Úrvacsorai istentisztelet a templomban

Április 8.

Húsvét ünnepe

5.00 – Feltámadás liturgia – hajnali istentisztelet
 felnőttek keresztségével és konfirmációjával
 – utána közös húsvéti reggeli a kápolnában
 9.00 – Úrvacsorai istentisztelet a templomban
 9.00 – Úrvacsorai istentisztelet Budagyöngyén
 11.00 – Úrvacsorai istentisztelet a templomban
 18.00 – Istentisztelet a templomban

Április 9.

Húsvét hétfő

9.00 – Úrvacsorai istentisztelet a templomban
 9.00 – Úrvacsorai istentisztelet Budagyöngyén
 11.00 – Úrvacsorai istentisztelet a templomban

Április 10. kedd

19.00 – Képviselőtestület alakuló ülése

Április 15. vasárnap**Húsvét utáni 1. vasárnap – Quasi modo geniti**

Istentiszteletek a szokott rendben

19.00 – Fészekrakó kör – a fiatal házasok és házasságra készülő fiatalok alkalma
Téma: *Viharban a hajó! Konfliktusok és krízisek kezelése a házasságban.*

19.00 – Férfi körTéma: *Felkészülés egy váltásra – Újratalált kapcsolatban.*Vezeti: **Dr. Joób Máté** lelkész**Április 19. csütörtök****19.30 – Házasság kör**Téma: *Miben formálódtam én a házasságomban?***Április 21. szombat**

16.00 – Erős várunk az Isten! – a konfirmandus csoport bemutatója (Konfirmációs vizsga)

Április 22. vasárnap**Húsvét utáni 2. vasárnap – Misericordia Domini**

Istentiszteletek a szokott rendben

11.00 – Konfirmáció

Konfirmációi istentiszteletünkön 14 fiatal életére kérjük a Szentlélek megerősítő áldását!

Április 29. vasárnap**Húsvét utáni 3. vasárnap – Jubilate**

Istentiszteletek a szokott rendben

11.00 – Az úrvacsorai istentisztelet után közös kávézás a kápolnában.

Április 30. hétfő (Munkaszüneti nap!)**10.00 – Gyülekezeti piknik**

generációk találkozója a

Madocsai család gödöllői telkén!

Bográcsolás, süteményverseny, játékok, áhítat és éneklés! Mindenkit szeretettel várunk!

Jelentkezni április 25-ig lehet a Lelkészi Hivatalban

Május 6. vasárnap**Húsvét utáni 4. vasárnap – Cantate**

Istentiszteletek a szokott rendben

16.00 – Családos délután – kisgyermekes családok együttléte, ún. totyogók istentisztelete

Május 8. kedd**18.00 – Bibliaóra****19.00 – Presbiteri gyűlés****Május 12. szombat****Gyülekezeti buszkirándulás**a Kis-Balaton környékére: *Budapest–**Balatonszentgyörgy–Zalakomár–Kápolnapuszta–**Keszthely–Révfülpö* tervezett útirányon.

Jelentkezni a Lelkészi Hivatalban lehet április 30-ig!

A csütörtöki nyugdíjas-körön rendszeresen résztvevő testvérek a kirándulás költségeiből kedvezményt kaphatnak!

Május 13. vasárnap**Húsvét utáni 5. vasárnap – Rogate**

Istentiszteletek a szokott rendben

18.00 – Ifjúsági-zenés istentisztelet

19.00 – Fészekrakó kör – a fiatal házasok és házasságra készülő fiatalok alkalma.
Téma: *Mit tanít a Biblia a házasságról?*

Május 17. csütörtök**Mennybemenetel ünnepe****11.00 – Úrvacsorai istentisztelet****18.00 – Úrvacsorai istentisztelet****19.30 – Házasság kör**Téma: *Kiröppenés – és megmaradó fészekmeleg***Május 19. szombat****Egyházkerületi Missziói nap****Május 20. vasárnap****Húsvét utáni 6. vasárnap – Exaudi**

Istentiszteletek a szokott rendben

19.00 – Férfi kör

~~*~*~*~*~*~*~*~*~*~*~*~*~*~*

A gyülekezeti programokat a honlapunkon is megtalálják – budavar.lutheran.hu

~~*~*~*~*~*~*~*~*~*~*~*~*~*~*

A Lelkészi Hivatal

(1014 Budapest I. Táncsics M. u. 28.)
fogadóórái: hétfőtől péntekig 9.00-13.00
vagy megbeszélés szerint.

☎ és fax: 356-97-36

Internet: <http://budavar.lutheran.hu>E-mail: budavar@lutheran.hu**Gyülekezetünk lelkészei:****Balicza Iván** – igazgató lelkész

☎ 356-97-36/15

e-mail: balicza@t-online.huFogadóóra: *kedd 9.00-13.00**szerda 9.00-13.00***Bencéné Szabó Márta** – lelkész

☎ 356-97-36/18

Fogadóóra: *csütörtök 9.00-13.00***Bence Imre** – lelkész, esperes

☎ 356-97-36/18

e-mail: imre.bence@lutheran.huFogadóóra: *hétfő 9.00-13.00 és 15.00-16.30**péntek 9.00-13.00*

Egyeztetés alapján a lelkészek a megadott fogadóórákon kívül kereshetők.

Dr. Fabiny Tamás – püspök ☎ 394-23-35e-mail: tamas.fabiny@lutheran.hu**A Gazdasági Hivatal fogadóórái:***hétfőtől péntekig: 9.00-13.00*

TEOLÓGIA MINDENKINEK**Reformáció és nők**

Egyházunk tematikus évekkel készül a Reformáció 500. évfordulójára, 2017-re. Így lett a 2012. év témája: Reformáció és nők. Ezért a Budavári Hírmondóban a Teológia mindenkinek rovat keretein belül az egyháztörténelem felé fordítjuk a figyelmünket, hogy nagy evangélikus nőalakokkal ismerkedhessünk meg.

Az egyháztörténet is a teológia tudománya, mert hisszük, hogy Isten az egyházában munkálkodik, és kijelentései, kinyilatkoztatásai lesznek felfedezhetők abban, hogy miként alakul az egyház népének útja, sorsa. Így egy-egy kiemelkedő történelmi alak élete is a bizonyágtétel részévé válik, amelyen keresztül Isten cselekvő szeretete lesz megtapasztalható.

Bóra Katalin (1499-1552)

Luther Márton feleségének 460 évvel ezelőtti halálára emlékezünk az idén. Írásomban Bóra Katalin életének azon eseményeit szeretném elsősorban felidézni, amelyek férjéhez kötik őt.

Katalin 1499. január 29-én született Lippendorfban, egy elszegényedett nemesi családban. Szerény anyagi körülményeik miatt szülei 1509-ben Nimbschen cisztercita kolostorába küldték lányukat, ahol több rokona is élt a családnak. Itt megtanult latinul, és megismerkedett Luther lelki vezetőjének, Staupitznak egy nőrokonával, aki szintén Nimbschenben élt. Örökfogadalmát 1515-ben, tizenhat éves korában tette le.

A reformációt követő években ismerkedett meg *A házaseletről, A szerzetesi fogadalmáról*, és az *Okolása mindannak, hogy az apácák miért hagyhatják el Istennek tetsző módon a kolostorokat* c. írásokkal. Ezek hatására nyolc rendtársnőjével együtt a kilépés mellett döntöttek. Mivel azonban az apátnő nem engedélyezte a kilépést, 1523-ban, Nagypénteken kalandos körülmények közepette megszöktek a kolostorból. Útjuk rögtön Wittenbergbe vezetett, ahol Luther pártfogoltjai lettek. Bóra Katalin a városi jegyző házvezetőnőjeként kezdte meg világi pályafutását, és társai is hasonló munkákból tartották fenn magukat.

Nemsokára két kérése is akadt. Az egyik, Baumgartner Jeremiás egy nürnbergi patríciuscsalád sarja volt, ám szülei akaratából másvalakit kellett feleségül vennie. A másik, Glatz Gáspár oklemburgi lelkész volt, azonban az ő szerelme viszonzatlan maradt. Már ekkor „Doktor Luthert” óhajtotta férjéül, egyes barátok bizalmas közlései alapján. Luther azonban bizonytalan volt. Nemsokára azért, mert korábban már

egy másik volt apácát szemelt ki magának, hanem mert általában voltak kétségei saját cölibátusi fogadalmának megszegése felől. Végül is két évvel megismerkedésük után megkérte Katalin kezét, aki örömmel mondott igent a házasságra. Az esküvőt 1525. június 13-án tartották, szűk baráti körben. Eleinte többen is „szerencsétlen cselekedetnek” tartották a 17 év korkülönbség ellenére megkötött frigyét.

Az évek múlásával azonban alaptalannak bizonyultak ezek az aggodalmaskodások. Luther így fogalmazott egy esküvőjük után kelt levelében: *„Katámat nem adnám oda: Először azért, mert Isten őt nekem adta, engem pedig neki. Másodszor pedig azért, mert gyakran tapasztalom, hogy más asszonyoknak több a fogyatékoságuk, mint az én Katámanak, jóllehet van neki is néhány hibája, azonban még több nagy erénye van. Harmadszor pedig, és ez elég nagy ok lenne, hogy őt szeressem és becsüljem, azért mert vallásos és becsületes, amint ez egy istenfélő erkölcsös asszonyhoz illik.”* A szeretet és a hűség akkor sem tűnt el kettejük életéből, amikor 1527-ben pestisjárvány söpört végig Wittenbergen: együtt maradtak a városban. Hasonlóképpen kitarítottak egymás mellett, amikor Luther Marburgban, Coburgban vagy éppen Schmalkaldenben állt ki az új hitelvekért.

Összesen hat gyermekük született, akik közül három fiú és egy lány élte meg a felnőttkort. A gyerekevelés mellett az „asztali beszélgetések” néven elhíresült vitaestek rendszeres résztvevője is volt Katalin, aki egy kortárs feljegyzése szerint egyszer a következőket mondta: *„Hét részre kell magamat osztanom, és hét hivatalt ellátnom, mert én 1. földművelő, 2. sörfőző, 3. szakácsnő, 4. fejlány, 5. kertész, 6. vincellér és minden wittenbergi koldus alamizsnaosztogatója s 7. Doctorissa is vagyok, egy híres ember felesége, akinek iparkodnia kell, hogy méltó legyen híres férjéhez, s 200 Forint fizetésből sok vendéget kell tudnia megvendégelni.”*

Luther halála után (1546) nehéz sors várt rá. A német parasztháború, a választófejedelem elmaradó pénzügyi támogatása és az 1552-es himlőjárvány mind keserűséget hoztak. A himlő elől menekülve, Wittenbergből Torgauba menet tüdőgyulladást kapott, amelybe nem sokkal később, december 20-án belehalt. Utolsó szavai állítólag ezek voltak: *„Úgy csüngök az én Uramon, mint bojtorján a ruhán.”*

Bóra Katalin tevékeny élete sok szempontból példa lehet számunkra is. Házasságkötésükkor egy olyan aranygyűrűt ajándékozott Luther Mártonnak, amely a megfeszített Krisztust ábrázolja a kínszerszökökkel együtt, a következő felirattal: *„Amit Isten egybeszerkesztett, azt ember szét ne válassza.”* Ez a mentalitás határozza meg bennünket, mai evangélikusokat is, mert ugyan egyházunk tanítása szerint a házasság nem *szenstség*, de mégis *szent dolog*.

Kövecses László

A jó pásztor átformál

Ökumenikus imahét, 2012. január 21.

Bécsi kapu téri evangélikus templom

Erős vár a mi Istenünk! Dicsértessék a Jézus Krisztus! Kedves keresztyén testvéreim!

Nagy öröm számomra, hogy itt lehetek a budavári Bécsi kapu téri evangélikus templomban és közösségben, mely mögött több évszázados jelenlét van, s mely szerves része a magyar egyháztörténelemnek; és a két nagy felekezet, az evangélikus és a római katolikus hosszú időt tud felmutatni az evangélium hirdetésében ezen a helyen. A hely szelleme nem lehet más, mint maga az evangélium élő hangja, mely hazánk kezdeteitől fogva felhangzott ezen a területen. Nemcsak azért, mert a közeli Gellérthegy az Itáliából és Velencéből származó Gerhardus-Gellért bencés szerzetes (Gerardo Sagredo, 980-1046), a későbbi csanádi püspök vértanúságának a helye, hanem mert a XIII. század elején valószínűleg ezen a helyen – amelyet akkor Pestújhegynek neveztek – keresztelték meg Árpád-házi Szent Erzsébetet. Ennek a templomnak az alapjait néhány évvel ezelőtt a Mátyás-templom északi oldalánál fedezték fel. Jelentős, hogy a mohácsi vész előtt német területről érkezett Budára Simon Griner (Grynaeus), aki már lutheri szellemben vállalt iskolamesteri tisztséget (1521-1523), és a keresztyén humanizmus alapján oktatta az akkori budavári családok gyermekeit.

A Schedel-krónikából jól ismert, templomtornyokkal ékes Buda bevonult az európai városok sorába, és tudott világító fátyla lenni kulturális, szellemi és keresztyéni adottságai miatt. A holnapi nappal lezárul az imahét, de nem szűnik meg az az imádság, amelyet Krisztus az utolsó vacsorán fogalmazott meg – ránk, eljövendő követőire gondolva: „Legyetek mindnyájan egy” (Jn 17,21).

A keresztyének egységéért meghirdetett imahéthez – melyet Paul Watson és Spencer Jones 1908-ban kezdeményezett – a római katolikus egyház is csatlakozott, s így a krisztusi kérésnek eleget téve immár több mint száz esztendeje hangzik fel a fohász világszerte a keresztyének egységéért, a kezdetben imaoktávnak is nevezett januárvégi napokon. Az ökumenizmus protestáns talajról indult el, de az időbeni lemaradást a katolikus egyház hamar behozta, főképp az ötven évvel ezelőtt megkezdődött II. Vatikáni Zsinattal, mely kimondta, hogy az ökumenikus mozgalom a Szentlélektől van. XXIII. János, VI. Pál, II. János Pál és XVI. Benedek is a zsinat ökumenikus pápájának nevezhető, mivel valamilyen formában mindannyian részt vettek azon a négyéves nagy tanácskozáson, melynek egyik jelentős célja az egyház belső megújulása és a világgal való kapcsolat megfogalmazása mellett éppen a keresztyének egysége volt.

Eltelt ötven év, és Walter Kasper, a Pápai Egységtanács korábbi vezetője szerint most már elérkezett a gyümölcsök betakarításának az ideje. És valóban,

az, hogy mi ma itt lehetünk, együtt olvashatjuk a Szentírást, együtt imádkozhatunk, énekelhetünk és kérhetjük Krisztus által a mennyei Atyát, hogy tegye teljessé, megvalósíthatóvá és láthatóvá az egység iránti szándékunkat, ez mind az elmúlt évtizedek közös ökumenikus elkötelezettségének köszönhető. Amit ezen a helyen a leginkább meg kell említeni a közelmúlt ajándékai közül, az az evangélikus-római katolikus *Közös nyilatkozat* a megigazulás tanításáról, melyet 1999. október 31-én írt alá Christian Krause, a Lutheránus Világszövetség elnöke, valamint Edward Idris Cassidy bíboros a németországi Augsburgban, s így mintegy ötszáz évvel a reformáció elindulása után a megbékélés és a kiengesztelődés nagy eseménye ment végbe a két egyház között. Magyar viszonylatban ezt megelőzte II. János Pál pápa huszonegy évvel ezelőtti látogatása Debrecenben, valamint azon protestáns gályarab prédikátorok emlékművének megkoszorúzása, akik 1674-ben hitük miatt kerültek a spanyol király hajóira evezős rabszolgának. A magyarországi egyházak megbékélése 1993-ban folytatódott Esztergomban, az 1619-ben vértanúhalált halt kassai katolikus Kőrösi Márk oltáránál végzett közös imádsággal, majd pedig 1996-ban a nyugat-magyarországi Csepregen tartott ökumenikus istentisztelettel, melyet az 1621-ben elhunyt több száz evangélikus vértanú emlékére ajánlottak fel katolikusok, reformátusok és evangélikusok.

Talán éppen az imahéten fontos megemlíteni ezeket az eseményeket, melyek szorosban ránk, magyarországi keresztyénekre vonatkoznak, mert minden jó kezdeményezés úgyszólván „alulról” indul ki, s ahogyan az első imahetet szervezők is „mustármagnyi” létszámmal rendelkeztek, azt tapasztaljuk, hogy kinőtt egy hatalmas fa, mely jelen van az egész világon, s ez a keresztyén egység szorgalmazása. Az sem mellékes, hogy az imahét előkészítését egy ökumenikus nemzetközi munkacsoport végezte. Ha belegondolunk abba, hogy a világ egyharmada keresztyén, akkor az egység kérdése még sürgetőbben áll előttünk, mivel Krisztusnak, a Jó Pászturnak a mennybemenetele előtt mondott nagy missziós parancsa alapján meg kell valósítanunk azt a szándékot, hogy „tegyetek tanítványommá minden népet”.

2000-ben II. János Pál pápa ezért tartott nyilvános és ünnepélyes bűnbánatot, melynek során bocsánatot kért Istentől a Krisztus Testének egysége elleni bűnök miatt: „Irgalmas Atyánk, szenvedésének előestéjén Fiad imádkozott a benne hívők egységéért, ők azonban akaratával ellenkezve szembefordultak és megosztottak egymás között, s kölcsönösen elítélték és támadták egymást. Nagyon kérjük bocsánatot és esedezünk a bűnbánó szív ajándékáért, hogy az összes keresztyének Veled és egymással kiengesztelődve egy testben és egy lélekben örömmel élhessék meg a teljes közösséget. Krisztus a mi Urunk által.”

Az imahét mottója alapján a jövőbe is kell tekintelnünk, ahol bennünket az az Ország vár, ahol „mind-

nyájan el fogunk változni” (1Kor 15:51,58), mégpedig Krisztus győzelme által. Nincs más úr fölöttünk, csak egyedül az Úr Jézus, nincs más pásztor, mint az Úr Krisztus, aki szeretetből megváltotta ezt a világot. A mai napon a jó pásztorra tekintünk, aki összefogja a keresztény közösségeket, hogy amint Jézus és a mennyei Atya egy, úgy legyünk mi is egygyé, hogy tanúságtételünk által a világ higgyen és megtérjen. Az ökumenikus mozgalom is azért született, hogy a keresztényeket összefogja, és ne elszórtan vagy széthúzva igyekezzünk ugyanarról a Krisztusról beszélni, hanem együtt tudjuk elvinni az emberekhez az örömhírt, az evangélium életet átformáló üzenetét. Összefogásunkat az imádságban és a szeretetben így áldja meg a mindenható Isten. Ámen.

*Kránitz Mihály teológiai tanár,
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Hittudományi Kar
rövidített, szerkesztett szöveg*

„Királyi zászló jár elől”

1. *Királyi zászló jár elől,
Keresztfa titka tündököl,
Melyen az élet halni szállt,
S megtörte holta a halált.*
2. *Kegyetlen lándzsa verte át
Gonosz vasával oldalát,
S mely szennyet, vétket eltörölt:
Belőle víz és vér ömölt.*
3. *Az ősi jóslat, im, betelt,
Mit a hű Dávid énekelt:
„Az Úr, halljátok, nemzetek,
Kereszten trónol köztetek.”*
4. *Rajtad tündöklik, drága fa,
Királyi vérnek bibora.
Ó, választott jeles faág,
Ki szent testét karoltad át!*
5. *Világ bűnének zálogát
Te hordoztad, te boldog ág.
Az ellenség gonosz fejét
Meváltónk rajtad zúzta szét.*
6. *Szentháromság, dicsérjenek,
Üdvösség kútja, mindenek!
Legyen győzelmünk, add meg ezt,
A diadalmas szent kereszt!*

*Venantius Fortunatus 530-609
(Vexilla regis prodeunt)*

Történeti háttér

Ez az énekünk egyike a legősibb és legtöbbre tartott keresztény himnuszoknak az egyháztörténet során. Szerzője Venantius Fortunatus, aki 530-609 között élt és korának egyik legjelentősebb keresztény költője volt; több mint háromszáz költeményéről tudunk. Hatása másfél ezer éve töretlen, hiszen ilyen költeményei, mint a „*Vexilla regis prodeunt*”, a „*Pange lingua*”, vagy a „*Quem terra pontus, sidera*” a Római Breviárium részévé váltak és így az egyházzene számos jeles szerzőjét is megihlették.

A történeti háttér ismerete nagyban hozzájárul a himnusz szövegének megértéséhez, illetve a mögötte meghúzódó jelentésrétegek felismeréséhez. Venantius Fortunatus Észak-Itáliában született, egy szembetegségből való kigyógyulása miatt Tours-i Szent Márton sírjához zárandokolt, majd végleg Poitiers mellett telepedett le. Itt találkozott a későbbi Szent Radegundával, aki a Poitiers-i Szent Kereszt apácakolostor alapítójaként messze földön híres volt kegyességéről és hitéről. Rá is nagy hatást gyakorolt, pappá szenteltette magát és 597-től Tours püspöke lett. Radegunda eredetileg thüringiai hercegnő volt, akit 531-ben I. Chlothar frank uralkodó elfogott egy thüringiai hadjárata során. A király később feleségül vette őt, de amikor Chlothar megölette bátyját, azt kérte, hogy apáca lehessen, és megalapította a Szent Keresztről elnevezett kolostort. Venantius a himnuszt akkor írta, amikor II. Jusztiniánusz bizánci uralkodó és felesége Szófia császárné Chlotharnak és Radegundának elküldték Jézus Krisztus szent keresztjének egy darabját, mint ereklyét ajándékba. (Arról a keresztéről van szó, amelyet Nagy Konstantin édesanyja, Ilona császárné 326-ban Jeruzsálemben megtalált.) A himnusz kifejezetten Radegunda kérésére született, mégpedig abból a célból, hogy az alatt az idő alatt szólaljon meg, amikor az 569. november 19-én Toursból Poitiers-be nagy pompával megérkező Szent Kereszt darabját egy processzió keretében beviszik a Szent Kereszt kolostor templomába. A későbbiekben Virágvasárnap előestéjétől Nagycsütörtökig énekelték a vesperások alatt, illetve a nagypénteki liturgiában, amikor a szentséget kivették a szentségtartóból, és az oltárra helyezték. Ezen kívül énekeltek még a Szent Kereszthez kötődő három ünnepen is:

- a Szent Kereszt megtalálása: május 3.
- a Szent Kereszt győzelme: július 16.
- a szent Kereszt felmagasztalása: szeptember 14.

A szöveg jelentése

Eredetileg nyolc versszakból állt a himnusz, amelyből később a X. században 7. és 8. versszakot kicserélték, majd VIII. Orbán pápa alatt a másodikat, a hetediket és a nyolcadikat elhagyták. Végül 1911-ben Szent X. Piusz pápa alatt az eredeti szöveget is visszavették a liturgikus használatba a módosított mellett. A mi evangélikus énekeskönyvünk jelenleg hat strófát tartalmaz.

Jó, ha szemügyre vesszük az eredeti latin szöveget is. Ugyanis a „vexilla” szó többes számú alak, még hozzá a „vexillum”-é, s katonai jelvényt, zászlót jelent. (Nem véletlenül *vexillológia* a zászlókkal foglalkozó történeti segédtudomány elnevezése a magyar szakzsargonban is.) A római légiók vexillumai juthatnak eszünkbe, amelyek függőlegesen lógó zászlók voltak.

A többes számú alak Krisztus királyi jelvényeire utal, amelyek alatt szimbolikusan a keresztséget, az úrvacsorát és a többi szentséget értették. Clichtoveus 15. századi teológus szerint Jézus hadi jelvényei a kereszt, a korbács, a lándzsa és azok az egyéb eszközei a Passiónak, amelyek révén Krisztus megküzdött az ősi ellenséggel és legyőzte e világ fejedelmét. Az 5. versszakban az ellenség fejének szétzúzása is harci szimbolikát idéz Krisztus megváltói művével kapcsolatban, de a hatodik strófa győzelemre, diadalra utaló nyelvezete is ez irányba mutat.

Kiemelkedő szerepe van a himnuszban a vérnek, amely egy rendkívül erős gondolati vizualizációs élményhez juttathatta a korábban, még a televízió és internet képzelet- és fantáziaszegényítő korszaka előtt élt embereket, de még talán minket is. Fontos, hogy királyi vérről van szó, amely egy igen különleges minőségre utal. Királyi vért ugyanis nem volt szabad kiontani (v.ö. a középkori tematikájú, igen jól sikerült „Mennyei Királyság” című filmalkotással). A bíbor viselése csak az uralkodót illette meg, így a *királyi vér bíbora* duplán fejezi ki ezt a kiemelkedő, nem hétköznapi rendűséget.

A himnusz alapgondolata az a jézusi paradoxon, amit Ő mind életművével, mind tanításával kifejezett: „Aki megtalálja életét, az elveszti azt, aki pedig elveszti életét énértem, az megtalálja azt” (Mt 10,39). Az élet halni száll, és holta megtöri a halált. Mivel elemi ellentétekről van szó, ezért páratlan erejű gondolati feszültség teszi izgalmassá a himnuszt és szinte tapinthatóvá a paradoxon mögött meghúzódó, lehető legmélyebb misztériumot. Ugyanis az élet és halál, a lét és nem-lét egymást eleve kizáró oppozíciójánál nincs alapvetőbb ellentét az egész világon. Ezen egymásnak feszülő kategóriák kozmikus nagyságú drámai összerobbanásának és küzdelmének középpontjában áll a kereszt, mint e csata helyszíne. A kereszt éppen ezért Krisztus győzelmének szimbólumává, az élet halál felett aratott végső diadalának hordozójává vált. Ezért is zárul a himnusz a következő imádsággal: „Legyen győzelmünk, add meg ezt, a diadalmas szent kereszt!”

Meditáció

Pilátus megírta: a názáreti Jézus Krisztus a zsidók királya. Az a Pilátus, aki a vallási vezetők ravasz politikai nyomásgyakorlására hajlandó volt feláldozni az ártatlannak talált Jézus életét. Az a Pilátus, aki képmutató módon kezét mosott. „Amit megírtam, megírtam.” Még ha az életet Tőle rágalmak, hamis vádak, politikai megfélemlítés révén el is vehették, Isten Fiának királyi rangját nem törölhették el. És halálában Jézus valóban Királlyá magasztosult: a dávidi leszármazás földi királyságát a halál legyőzésével a mennyei királyságra cserélte. Király lett, mert maga vívta ki Isten erejével a győzelmet: Krisztus nagypénteki halála egyben a halál halála, s feltámadása a halál erejének megsemmisítése.

Királyi zászló jár elöl, s hirdeti a király közeledtét. A zászlóról fel lehet ismerni a királyt. Krisztus királyi zászlaján a keresztfá titka tündököl. Ez az a titok, amely keresztyén hitünk és életünk legszentebb középpontja. Ez valóban élet-halál kérdése. Pál apostol szerint a keresztségben Krisztus kereszthalálába kereszteltettünk bele (Róm 6). Az Úr szent vacsorájában is a Krisztus értünk megtört testének és kiontott vérenek vétele során ezzel a titokkal egyesülünk szívünkben. Hogy bár múlandóságban éljük le életünket és testünk, egészségünk, fiatalságunk lassan elenyészik, de a halál mégsem képes felettünk uralkodni, mert a keresztfán a végső győzelmet megszerzte a dicső Király. S e győzelem a mi győzelmünk, ha valóban Krisztuséi vagyunk.

A keresztfá a világ legfontosabb és legnagyobb horderejű ütközetének a helyszíne. Ha valaki elmegy Mohácsra vagy Muhiba, vagy Pákozdra, megtekintheti a nevezetes történelmi csaták emlékműveit. Amikor felsétálok a Budai Várba, mindig eszembe jut, hogy ezeken a lankákon rohamozták a török helyőrséget 1686-ban Buda hős visszafoglalói, majd az osztrákokat 1849-ben Görgey honvédek. Ezeknél a csatáknál kimondhatatlanul nagyobb és jelentősebb volt az, amit Krisztus vívott. Vezérelőzatra is szükség volt a győzelemhez. Az Ő királyi vére festette bíborvörösre a golgotai keresztet. Akkor hogyan foglalná imába, hogyan állítaná hódolatának középpontjába a himnusz szerzője, Venantius Fortunatus ezt a fadarabot. Nem azért, mert élettelen tárgyakat imádnánk Istennek kijáró vallásos áhítattal, nem azért, mert fétisként tisztelnénk, mint afrikai törzsek a szent tárgyaikat, hanem azért, mert ez a tárgy szimbólum, önmagán túlra utal, még hozzá Jézus Krisztusra és az ő királyi győzelmére. S ez a győzelem az, ami életünk legfontosabb momentuma. Hiszen e győzelem nélkül nem élet az élet, hisz véget vet neki a halál. De ez a győzelem magát a halált győzi le. Az én haláloamat is legyőzheti... A Király jön, hozzánk jön, hozzám jön. Nem köztársasági elnökként, akit négyévente magam választok. Másfajta államfő Ő: szuverén uralkodó, Király. Ő az, aki jön, sőt, már az ajtó előtt áll és zörget. Zászlaján a kereszt jele. Ki tudom mondani: jöjj Uram, Királyom? Adja az Úr, hogy igen, és hogy övé legyek teljes valómban, hogy az ő feltámadásában is így részesedhessem. Ámen.

László Virgil

Hírek - Hírek - Hírek – Hírek

- Advent 1. vasárnapján a Budapesti Protestáns Kantorátus 15 éves évfordulóján szervezett ünnepi vesperáson Bence Imre esperes hirdette az igét.
- December 1-jén Bence Imre a Győrújbaráti Evangélikus Egyházközségben szolgált adventi igehirdetéssel.
- December 6-8-ig adventi evangélizáció volt a Dunaharaszti Evangélikus Egyházközségben, amelyen Bence Imre lelkész szolgált igehirdetés-sorozattal *Mint fogadjalak téged* címmel.
- December 28-30-ig kirándulást szervezett az ifjúsági kör a Vas megyei Kemenesmihályfára, ahol a MEVISZ-tábor központjában a soproni evangélikus fiatalokkal töltöttük az előszilvesztert. Az áhítatok és beszélgetések mellett sok játék, vetélkedő, kirándulás és filmnézés tarkította a programot. A kirándulást a *Szabad szabad fiatalnak lenni* c. nyertes pályázatunkból valósítottuk meg, a fiatalokat Bence Imre lelkész vezette.
- Január 4-én Balicza Iván áhítatot tartott a nyugdíjas lelkészek otthonában, Húvösvölgyben.
- Az ökumenikus imahétre készülve január 5-én találkoztak a kerület lelkészei a Lelkeszi Hivatalban, hogy imádsággal készítsék elő az ökumenikus imahét sorozatát.
- Január 17-én tartotta ülését Egyházközségünk Jelölő Bizottsága. A Bizottság a leadott jelöléseket vette számba, hogy előkészítse a tisztújítás folyamatát.
- Az ökumenikus imahét keretében Dr. Fabiny Tamás püspök a Ferences templomban, Balicza Iván igazgató lelkész pedig a Mátyás templomban végzett igehirdetői szolgálatot.
- Január 22-én Bence Imre esperes a Kelenföldi Evangélikus Egyházközség ünnepi istentiszteletén vett részt, amelyet Kendeh György egykori lelkészük születésének 100 éves évfordulóján tartottak.
- Január 28-án gazdasági konzultáció volt a gyülekezetünkben, amelyen a Budai és a Pesti Egyházmegye gyülekezeteinek pénztárosai, gazdasági vezetői kaptak részletes tájékoztatást a gyülekezeteket is érintő gazdasági és adminisztrációs feladatokról.
- Január 30-án Balicza Iván hétkezdő áhítatot tartott a Baár-Madas Református Gimnáziumban.
- Február 6-8-ig Balicza Iván igehirdetés sorozattal szolgált a húvösvölgyi Sarepta Szeretetotthonban.

Rendszeres alkalmak

Hétfő

- 10.00 – **Baba-mama kör** – minden hónap 2. és 4. hétfőjén
- 17.00 – **Biblióra** a Budagyöngyén
- 17.00 – **Cserkész őrsgyűlés** – alsós lányok részére
- 19.00 – **FIFE** – több generációs alkalom fiataloknak és felnőtteknek

Kedd

- 9.00 – **Imaközösség**
- 18.00 – **Biblióra**
- 19.30 – **Gospel kórus** próbája

Szerda

- 17.00 – **Hittanóra** a Budagyöngyén – elsősorban alsós gyermekeknek

Csütörtök

- 10.00 – **Nyugdíjas kör** – biblióra nyugdíjasoknak egy kis teával, süteménnyel
- 17.00 – **Hittanóra** – alsósoknak és felsősöknek
- 17.00 – **Cserkész őrsgyűlés** – alsós fiúk számára
- 19.00 – **Egyetemi korosztály (20-30 év) ifjúsági órája**

Péntek

- 17.00 – **Konfirmációs óra**
- 18.00 – **Ifjúsági óra** a konfirmáció után lévő fiataloknak

Vasárnap

- 11.00 – **Hittanórák** – az istentisztelettel párhuzamosan óvodásoknak, alsósoknak és felsősöknek külön csoportban (Gyülekezés a templomban!)
- 19.00 – **Schütz kórus** próbája

Időszakos alkalmak

Figyelem: Ezeknek az időpontja a különféle ünnepek és gyülekezeti alkalmak miatt változhat!

- Családos délután** – minden hónap 1. vasárnapján 16.00-kor
- Fézfekrakó kör** – minden hónap 2. vasárnapján 19.00-kor
- Házaskör** – minden hónap 3. csütörtökjén 19.30-kor
- Férfi kör** – minden hónap 3. vasárnapján 19.00-kor
- 40-es kör** – minden hónap utolsó szombatján 16.00-kor
- Szólószem** – házi közösség – egyeztetés szerint.

Köszönet és kérés

Köszönjük mindenkinek, hogy támogatta Alapítványunkat az SZJA 1% felajánlásával!

Kérjük, hogy az adóbevalláskor most is gondoljon alapítványunk működésére és az Evangélikus Egyházra, bátorítsa hozzátartozóit, ismerőseit is **a 2 x 1% felajánlására!**

A Magyarországi Evangélikus Egyház kódja: 0035

A Budavári Evangélikus Gyülekezet Alapítvány adószáma: 18007545-1-41

A felajánláshoz szükséges formanyomtatvány az APEH honlapjáról letölthető vagy a templom bejáratánál – kitöltve – megtalálható! Köszönettel!

az Alapítvány Kuratóriuma

*Budavári Hírmondó
az Egyházközség tájékoztató hírlevele
Olvasó-szerkesztő: Váradi Adél
Tördelés: Varga Katalin
Felelős kiadó: Balicza Iván, igazgató lelkész
Nyomdai munkák: Rózsadomb Contact Kft.*